

Miten vesivoima-ala edistää vaelluskalojen elinolojen parantamista?

Energiateollisuus 2020

Energiateollisuus

Lähtökohdat rakennettujen jokien näkökulmasta

- Energiateollisuus kannattaa kaikkien vaelluskalojen elinolojen parantamista. Tässä asiaa tarkastellaan kuitenkin rakennettujen jokien näkökulmasta.
- Vaelluskalakantojen hoito vaatii useita erilaisia toimenpiteitä, ja istutukset tulevat jatkossakin olemaan tärkeässä roolissa useimmissa rakennetuissa joissa
- Vaelluskalojen elinolojen parantaminen onnistuu parhaiten yhteisillä tavoitteilla, hyvällä yhteistyöllä ja monipuolisella keinovalikoimalla
- On pyrittävä löytämään kokonaistarkasteluun perustuvat parhaat jokikohtaiset ratkaisut, joissa huomioidaan myös ilmastonmuutos
- Vaelluskalojen elinolojen parantamiseksi tarvitaan edelleen tutkimusta ja seurantaa. Myös innovatiivisilla ratkaisulla on tärkeä rooli elinolojen parantamisessa
- Rahoitukseen on löydettävissä monenlaisia malleja – taloudellista sitoutumista tarvitaan myös julkiselta puolelta

Tavoite 2030:

Vaelluskalojen lisääntyminen on mahdollistettu suurimmassa osassa rakennettuja vesistöjä

Ratkaisuja haetaan yhteistyöllä ja monipuolisella keinovalikoimalla

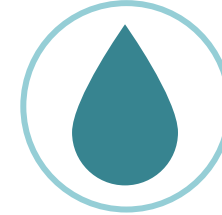
- Paikallisesti tehty yhteistyö on tehokkain tapa vaelluskalojen elinolojen parantamiseen. Yhteiset tavoitteet, monipuolinen keinovalikoima ja vapaaehtoinen sopiminen varmistavat yhteistyön toimivuuden.
- Vaelluskalojen elinolojen parantamiseksi tehtävä työ on pitkäjänteistä ja edellyttää monipuolista osaamista.
- Ratkaisuja haetaan yhdessä ja myös vastuu toteutuksen toimivuudesta on yhteinen. Valitun ratkaisun toimivuutta ja vaikuttavuutta seurataan riittävän pitkään.
- Toimenpiteisiin liittyvät vastuut ja mahdolliset luvanhaltijat on sovittava ajoissa
- Vaelluskalojen elinolojen parantamiseksi tarvitaan laajasti monia erilaisia toimenpiteitä ja yhteistyötä sidosryhmien kanssa
 - Kunnostuksiin tarvitaan mukaan myös vesialueiden omistajia
 - Alueilla voidaan tarvita myös kalastusrajoituksia, jotka vaativat sitoutumista alueen kalastajilta
 - Tutkimusta ja kalakantojen tilan seurantaan tarvitaan useiksi vuosiksi
 - Ylisiirrot lisääntymisalueille voi olla perusteltu ratkaisu monissa tapauksissa
 - Istutusten tuloksellisuus on parantunut merkittävästi viime vuosina, ja istutukset tulevat jatkossakin olemaan tärkeässä roolissa
 - Pienpoikasten tuki-istutuksia lisääntymisalueille tarvitaan lähes kaikilla joilla ainakin alkuvaiheessa

Pyritään löytämään jokikohtaisesti toimivimmat ratkaisut

- Toimenpiteiden lähtökohtana tulee olla jokikohtaiset kokonaistarkastelut. Tavoitteena on löytää tarpeita vastaavia toimenpiteitä ja sovittaa yhteen ekologista ja voimataloushyötyä.
- Ratkaisuissa pitää ottaa huomioon myös se, että kotimaisen vesivoiman tuottaman säädön merkitys kasvaa sään mukaan vaihtelevan tuotannon lisääntyessä. Vesivoimaa tarvitaan hiilineutraalin yhteiskunnan saavuttamisessa.
- Kokonaistarkastelussa huomioidaan myös veden laatu ja muut kuin vesivoimaan liittyvät vaellusesteet.
- Huomioidaan että vaelluskalakantojen elpymisen edetessä tarvittavat toimenpiteet voivat myös muuttua

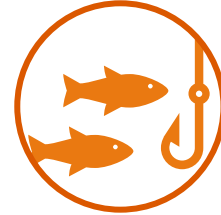
Kalakantojen elinolojen parantamistarpeet ja mahdollisuudet

Vesivoiman säätö- ja toiminta-edellytykset sekä vesivoiman tehostamis- ja lisärakennusmahdollisuudet

Tulvasuojelu ja muut säännöstelytarpeet

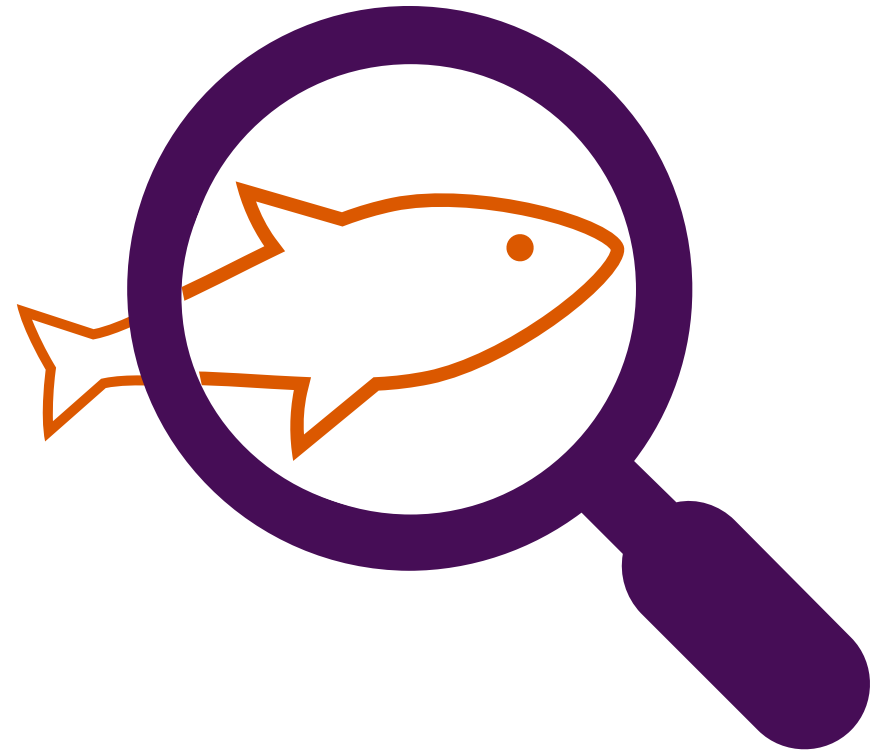

Muiden toimijoiden, kuten maatalouden, matkailuyritysten ja ammattikalastuksen toiminnan kehittämismahdollisuudet ja -edellytykset

Kokonaistarkastelussa huomioidaan mm.

Tutkimusta tarvitaan edelleen

- Vaelluskalojen elinkierrosta, käyttäytymisestä ja eri ratkaisujen toimivuudesta on saatu paljon arvokasta tietoa tutkimuksilla. Vesivoimayhtiöt ja Energiateollisuus ry ovat mukana rahoittamassa tutkimusta
- Tutkimusta ja seurantaan tarvitaan kuitenkin edelleen mm.
 - myös jo valmistuneilla kalateillä
 - vaelluskalojen koko elinkierto, myös merikuolleisuuden syihin täytyy pureutua
 - kalojen alusvaellukseen liittyviin tarpeisiin ja ratkaisuihin
 - istukkaiden laadun ja istutusten tuloksellisuuden seurantaan
 - vaelluskaloihin liittyvien kalatautiin osalta ja kalatauteihin liittyvien riskien tunnistamiseen
- Oikea-aikaisten ja veden käyttöä optimoivien ratkaisujen kehitystyötä on edistettävä erityisesti pienvesivoiman osalta
- Jokien poikastuotantopotentiaalista on hankittava luotettavaa tietoa

Rahoitukseen on löydettävissä monenlaisia malleja – toteutustapa on tapauskohtainen

- Vesivoimayhtiöt ovat useissa hankkeissa mukana rahoituksessa
 - Yhtiöiden toimintaedellytysten on kuitenkin säilyttävä riittävän hyvinä myös taloudellisesti. Rahoitusosuus on suhteutettava sekä saatavaan hyötyyn että voimalaitokselle aiheutuviin kokonaiskustannuksiin.
 - Suunnitelmien tulee sisältää rahoitussuunnitelma. Käyttö- ja kunnossapitokustannukset on huomioitava laskelmissa.
 - Menetetty tuotanto on huomioitava kun arvioidaan hyötyjä, haittoja ja rahoitusosuuksia. Ratkaisuissa huomioidaan toimenpiteiden oikea-aikaisuus.
- Ratkaisuja etsittäessä on huomioitava etenkin säätövoiman tuotantomahdollisuudet myös jatkossa.
- Jokikohtaisesti tulisi tarkastella mahdollisuuksia myös vesivoimatuotannon lisäämiseen, mikä voisi lisätä yhtiöiden rahoitusmahdollisuuksia.
- Julkista sitoutumista hankkeisiin tarvitaan jatkossakin
 - Varmistetaan NOUSU-ohjelman jatkuminen hallituskausien yli
 - Selvitetään mahdollisuudet esim. Euroopan meri- ja kalatalousrahaston ja Veden vuoro-ohjelman hyödyntämiseen
 - Vesivoimalaitosten kiinteistövero on merkittävä ja siitä voisi osan käyttää vaelluskalojen elinolojen parantamiseen
- Osa nykyisten kalatalousvelvoitteiden kustannuksista voitaisiin käyttää vaelluskalojen elinolojen parantamiseen
 - Istutustarpeen pienentyessä kalojen luontaisen elinkierron myötä istutusvelvoitetta voitaisiin pienentää
 - Myös vaelluskalatutkimukseen voisi saada rahoitusta tätä kautta

ET:n askeleet vaelluskalojen elinolojen parantamiseksi

Energiateollisuus

Askel 1:

Isot rakennetut, säätövoiman tuotantoon käytettävät joet

- Alimpiin voimalaitoksiin kalatie kiinniottolaitteella tai kiinniottolaite.
- Järjestetään kalojen yliiirto poikastuotantoalueille.
- Kalakantaa vahvistetaan tarpeellisin tukistutuksin ja elinympäristökunnostuksin.
- Kalastusrajoitukset tukevat tavoitetta.

Muut joet

- Kalatiestrategiassa on tunnistettu kärkikohteet, joiden edistämistä Energiateollisuus tukee
- Joki-/vesistökohtaiset suunnitelmat tehdään yhteistyössä sisältäen rahoitussuunnitelmat, paikallisen yhteistyön ja kalakantatavoitteet.

Huomioidaan myös innovatiiviset ratkaisut, ja selvitetään voiko ratkaisu olla muu kuin kalankulkuun tähtäävä.

Askel 2:

- Kalatiestrategian kärkikohteiden toteuttaminen jatkuu
- Käynnistetään seuranta, jotta toimien vaikuttavuutta voidaan arvioida
- Jatketaan vaelluskalatutkimusta, erityisesti alasvaelluksen ja lisääntymispotentiaalin osalta
- Hyödynnetään kerättyä tietoa seuraavien kalateiden ja muiden toimien toteuttamiseen

Askel 3:

- Toteutetaan valitut kalan kulkua helpottavat lisätoimet, kuten lisäkalatiet tai yliiirtojärjestelyjen vakiinnuttaminen
- Laaditaan seurantaohjelma